

Reliģisko kopienu loma migrācijas kontekstā: pētniecības konceptuālie aspekti

Nadežda Pazuhina, Dr. art
LU Filozofijas un socioloģijas institūts

❖ Reliģijas (religiju) un migrācijas procesu atspoguļojums pētījumos

- ✓ «Reliģijas atgriešanās» (“return of religion”) pētnieciskajā diskursā sociālajās zinātnēs 21.gs. sākumā (īpaši kopš 11.09.2001.)
 - Politik, Religion und Markt: die Rückkehr der Religion als Anfrage an den politisch-philosophischen Diskurs der Moderne (2009). Hg. Wilhelm Guggenberger, Dietmar Regensburger, Kristina Stöckl. Edition Weltordnung – Religion – Gewalt. Bd.4. Innsbruck: Innsbruck University Press.
- ✓ Reliģijas un valsts attiecību rekonfigurācija (reliģijas politikas problēmas postsociālisma valstīs); «tradicionālās konfesijas», «tradicionālās reliģijas» vs jaunas reliģiskās grupas (organizācijas); reliģiski neitrāla valsts politika vs vēsturisko reliģisko grupu (konfesiju) atbalsts.
- ✓ Sekularizācijas teorijas kritikas rezultātā nostiprinājās postsekulārisma koncepcija – atziņa par reliģisko uzskatu un reliģisko prakšu (arī ārpus dogmatiski noformētās reliģijas) noturību mūsdienu sabiedrībā, ne tikai privātajā, bet arī publiskajā jomā.

❖ Pētnieciskie diskursi (2000 – 2020):

- ✓ Sociāli politiskais diskurss (īpaši spilgti piemēri: Vācija un Austrija, akadēmiskās un politiskās diskusijas par “iebraucēju” vai “migrantu sabiedrību”, kā arī “postmigrācijas sabiedrības” koncepts / *Einwanderungsgesellschaft* vs *Migrationsgesellschaft*, «*postmigrantische Gesellschaft*»).
- Mattes, Astrid (2022). Migration und Religion. Wien: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. <https://doi.org/10.1553/978OEAW88872>
- Modood, Tariq. Essays on Secularism and Multiculturalism. ECPR Press Rowman & Littlefield International, 2019.

❖ Pētnieciskie diskursi (2000 – 2020):

- ✓ Kristīgās misijas vēstures un laikmetīgās situācijas studijas, analizējot attiecības starp kristīgajām konfesijām un islamu, kā arī to mijiedarbība ar vernakulārām reliģiskajām praksēm (īpaši Āfrikas kontinentā).
- Währisch-Oblau, Claudia (2009). *The Missionary Self-Perception of Pentecostal/ Charismatic Church Leaders from the Global South in Europe: Bringing Back the Gospel*. Leiden: Brill
- Frederiks, Martha (2016). *Religion, Migration, and Identity A Conceptual and Theoretical Exploration*. In: Mattes, Astrid and Nagy, Dorottya *Religion, Migration and Identity*. Leiden: Brill.
- Frederiks, Martha (2019). "Microcosm" of the Global South: The Discursive Functionality of Migrant Christianity in World Christianity Discourses. *Exchange*, 48(4), 313-333. <https://doi.org/10.1163/1572543X-12341538>

- ✓ Kultūrvēsturiskais un kultūrsociālais diskurss (reliģiskie faktori migrācijas procesos Eiropā vēsturiskajā perspektīvā).
- Terpstra, Nicolas (2015). *Religious refugees in the early modern world. An alternative history of Reformation*. Cambridge University Press.
- Ysseldyk, Renate, Kimberly Matheson, and Hymie Anisman (2010). Religiosity as identity: Toward an understanding of religion from a social identity perspective. *Personality and Social Psychology Review* 14(1): 60–71.

❖ Reliģijas fenomena izpratne socioloģiskajos pētījumos

- ✓ Sociālā dimensija > ticīgo grupa, kopiena (hierarhija, mijiedarbība, saskarsme)
- ✓ Ētiskā dimensija > sociālā uzvedība kopienā un ārpus tās
- ✓ Rituāla dimensija > reliģiskas prakses >
 - Normas un aizliegumi (kopienā un ārpus kopienas, saskarsme, ikdienas dzīves ieradumi, socializēšanās iespējas)
 - Diehl, Claudia, Marcel Lubbers, Peter Mühlau, and Lucinda Platt (2016). Starting out: New migrants' socio-cultural integration trajectories in four European destinations. *Ethnicities* 16(2):157–179.

- ✓ Materiālā dimensija > ēkas, objekti, priekšmeti u.c.
- ✓ (Sociālo) mītu dimensija > izplatītie priekšstati, aizspriedumi (vernakulārā reliģiozitāte)
- ✓ Doktrinālā dimensija
 - Jacob, Konstanze (2020). Intergenerational transmission in religiosity in immigrant and native families: The role of transmission opportunities and perceived transmission benefits. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46(9): 1921–1940.

❖ Reliģisko kopienu loma darbā ar migrantiem

Sociālās diakonijas aspekti = sociālais darbs ar migrantiem

- ✓ Integrācija
- ✓ Iekļaušana

- The EC reveals its new EU Action Plan on Integration and Inclusion (2021-2027)
https://ec.europa.eu/migrant-integration/news/ec-reveals-its-new-eu-action-plan-integration-and-inclusion-2021-2027_en

❖ Pētniecības paradigmas un reliģijas tematizācija tajās

- ❖ Liberālās teorijas > indivīda brīvība izvēlēties un justies piederīgam kādai reliģiskajai grupai, vienlīdzība un cilvēktiesību ievērošana attiecībā uz reliģijas izvēli un praktizēšanu; valsts neitrālā nostāja attiecībā uz reliģisko dažādību; reliģiskā piederība kā individuālā pieredze, drīzāk netiek uzskatīta par socializācijas instrumentu.

- Levitt, Peggy (2007). *God needs no passport: Immigrants and the changing american religious landscape*. New York: The New Press.

- ❖ Sociālais konstruktīvisms – piederība grupai ir sociāli konstruēta, «pierakstīta», izpaužas kā varas attiecības (dominējošais / marginālais); robežu nospraūšana starp pozitīvo «mēs» un problemātisko vai negatīvo «viņi». Iekļaušanās (vēsturiski) dominējošajā vai privilēģētajā reliģiskajā kopienā var sniegt lielākas priekšrocības un ātrāk piešķirt “savējā” vai “uzticamā cita” statusu.

- Phan, Peter C. (2003). Multiple religious belonging: Opportunities and challenges for theology and church. *Theological Studies* 64: 495–519.

- ❖ Multikulturālisma teorijas (≠ politika) – minoritātes kā grupas, kurām jānodrošina kolektīvās tiesības (grupu tiesības), kultūras un sociālā reprezentācija caur reliģisko vai lingvistisko «izņēmumu». Reliģiskā piederība kā būtisks kultūras identitātes elements, kam ir tiesības pastāvēt (legitīmi atzītās) kultūru daudzveidības situācijā.

- Nagy, Dorottya (2009). *Migration and theology: The case of Chinese Christian communities in Hungary and Romania in the globalisation-context*. Zoetermeer: Boekencentrum.

❖ Reliģisko kopienu potenciāls migrantu iekļaušanās kontekstā: priekšrocības un problēmas

❖ Iekļaušanās / integrācijas aspekts

- ✓ Socializācija
- ✓ Morālais (un materiālais) atbalsts
- ✓ Ētiskā motivācija
- ✓ Valoda

❖ Marginalizācija / getoizācijas riski

- ✓ Socializācija izolētā grupā
- ✓ Saliedēšanās kā distancēšanās no vairākuma (no citu reliģisko grupu pārstāvjiem vai no reliģiski neitrāliem)
- ✓ Valoda
 - *Spiritual ghettos*

